

Z akce jsem si odvezla dvě hlavní zjištění. Za prvé, téma péče nebylo víceméně vůbec spojeno se situací péče o děti, příspěvky byly zaměřeny výhradně na péči o seniory, případně na dlouhodobou péči o zdravotně postižené. Za druhé, klíčovým výrazem konference bylo ve francouzštině používané anglické slovo „care“, které je pro francouzský diskurs relativně nové.

První poznatek, a sice že v podstatě všechny příspěvky byly zaměřeny na jiné typy péče než péči o děti, vlastně ukazuje, jak ve Francii (podobně jako jinde) dochází k přesunu pozornosti na nové problémy související se situací stárnutí populace a na potřeby zajištění péče pro nesoběstačné seniory. Péče o děti jako by byla považovaná za již vyřešenou a (příliš) mnohokrát probíranou problematiku. Pozornost se zaměřuje na fenomény, které nejsou dostatečně uchopeny v rámci francouzského sociálního systému nebo v zákoníku práce. Úvodní příspěvek E. Nakano Glenn pojal tuto problematiku obecně a teoreticky: autorka příspěvku ukázala prostřednictvím konceptu ideálního občana souvislost placené práce a občanství, která historicky vedla ke spojení poskytování péče s neobčanstvím, což má v současnosti zásadní dopady na postavení imigrantek a imigrantů věnujících se pečovatelské práci. Příspěvek psychologičky Pascale Molinier se konkrétněji zaměřil na problematiku profesionalizace péče, zejména na paradoxy vyvěrající z potřeby sledovatelnosti, specializace a racionalizace poskytované péče. Chizuko Ueno zase prakticky ukázala, k jakým změnám vedlo v Japonsku zavedení povinného pojištění pro dlouhodobou péči. Jednou z nich je zakládání tzv. družstev péče, která spočívají v tom, že několik žen, které mají praxi v poskytování péče svému rodinnému příslušníkovi a na primárním pracovním trhu jsou v podstatě nezaměstnatelné, si zřídí vlastní podnik – domek či byt, kde profesionálně poskytují péči malému počtu seniorů v téměř rodinném prostředí. Díky existenci pojištění je tato služba pro seniory dosažitelná a představuje možnost převést neplacenou

pečovatelskou práci na placenou – i když s poměrně nízkou mzdou.

Druhý poznatek z konference, na který chci poukázat, je objev anglického slova *care* ve francouzském diskursu. Francouzština totiž nemá vlastní slovo, které by vyjádřilo to, co se v mezinárodním fóru myslí péčí. V době mých francouzských studií, tedy cca před 10 lety, se péče opisovala výrazy jako „prendre soin“ (pečovat spíše ve smyslu lékařské péče) nebo „souci de l'autre“ (starost o druhé), případně „présence“ nebo „accueil“; chyběl ale výraz, který by jednoznačně označil onen konglomerát praktického pečování či pečovatelské práce a zároveň starání se o blaho druhé osoby. Již tehdy si někteří autoři výjimečně vypomáhali použitím anglického výrazu *care* v uvozovkách. Sociolog Claude Martin ve svém konferenčním příspěvku popsal vášnivou debatu, která vypukla ve Francii v roce 2010. Tehdy tajemnice Socialistické strany Martine Aubry v rámci předvolební kampaně použila ve svém programu slovo „care“ s cílem „zavést společnost péče“ (*société du care*). Odkazovala přitom na teorie C. Gilligan a J. Tronto a přístup etiky péče. Setkala se ale s výraznou kritikou a odporem ze strany francouzských intelektuálů a intelektuálek, včetně těch feministických. Byla kritizována za to, že se snaží znovu vzkřísit diskurs sociální asistence plný sentimentality a pokrytectví, případně že chce ženy pod zástěrkou morálních hodnot a odpovědnosti vrátit do role pečovatelek. V průběhu dalších let se ale o tomto konceptu dále diskutovalo a byl postupně brán na milost, až byl nakonec shledán částí vědecké komunity jako užitečný, a to ze tří důvodů, jak uvedl C. Martin: 1. Dokáže narušovat zavedený sociální systém a řád. 2. Politika péče může zviditelnit ekonomiku péče – zahrnout neplacenou péči do státních účtů a rozpočtů. 3. Umožňuje kriticky přemýšlet o nástrojích, které máme k dispozici, abychom naplnili potřeby péče ve společnosti.

Tato debata ukazuje, jak pracně se francouzský odborný a politický diskurs potýká a vyrovnává s dědictvím republikánského individualismu, s jeho důrazem na autono-

Poznámky

1 *Jen si připomeňme každoroční proměny metodiky hodnocení výzkumu, vývoje a inovací v České republice...*

SEXUÁLNA AGRESIA A VIKTIMIZÁCIA MEDZI MLADÝMI ĽUĎMI: POHĽAD Z AMSTERDAMU / Dagmar Marková, Katarína Glosová

O sexuálnej agresii a viktimizácii medzi mladými ľuďmi v Európe nemáme dostatok relevantných vedeckých dát a táto problematika je takmer nepreskúmaná. Podľa slovenskej správy o sexuálnej agresii a viktimizácii nie je dostupná žiadna kvantitatívna štúdia o rozšírení alebo rizikových faktoroch v tejto oblasti na Slovensku. Situácia v iných krajinách Európy je síce o trochu priaznivejšia, ale komplexné výskumné dáta, ktoré by umožňovali aspoň orientačnú deskripciu situácie v tejto oblasti, v európskom priestore absentujú.

Zrejme práve tieto fakty spolu s naliehavou potrebou riešiť často sa vyskytujúce prejavy sexuálneho násillia medzi mladými mužmi a ženami (12 až 25 rokov) a zraniteľnosťou tejto cieľovej skupiny boli podnetom pre vypracovanie projektu Y-SAV (Youth Sexual Aggression and Victimization – Sexuálna agresia a viktimizácia medzi mladými ľuďmi) organizáciou Rutgers WPF a ich partnerov v roku 2010. Za Slovensko tento projekt zastupuje Gabriel Bianchi zo Slovenskej akadémie vied.

Za podpory tohto projektu sa konala v dňoch 26.–28. marca 2013 v Amsterdame Y-SAV konferencia pod názvom Acting against Youth Sexual Aggression and Victimization in Europe. Medzinárodnej konferencie sa zúčastnilo do 100 expertiek a exper-

mii a svobodu jednotlivce. Konference *Théories et pratiques du care* představovala fórum, ve kterém se mohlo o těchto

protikladných konceptech diskutovat, a zároveň mohly být uvedeny do mezinárodní perspektivy.

ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ SLUŽBY JEDNORODIČOVSKÝM RODINÁM VE VELKÉ BRITÁNII / RADKA DUDOVÁ

V září jsem se jako členka tematické sítě projektu „Rodiče samoživitelé/ky a trh práce“, ¹ realizovaného organizací Apero, zúčastnila studijní cesty do Velké Británie. Cílem cesty bylo navštívit nevládní organizace, které poskytují podporu rodinám s jedním rodičem, seznámit se s jejich programem a službami a odvézt si příklady „dobré praxe“, které by bylo možno využít v práci s jednorodičovskými rodinami u nás.

Nejprve jsme pobývaly ve skotském Glasgow, kde jsme byly hostkami organizace One Parent Families Scotland. Poté jsme se přesunuly do Bristolu, kam jsme byly pozvány organizací SPAN – Single Parent Action Network. Již samotná představa organizace, která by se věnovala výhradně problematice sólo rodičů, je pro našince celkem nová. V obou případech se navíc jednalo o organizace s dlouhou tradicí (v případě SPANu dvacet let fungování, v případě OPFS dokonce fungování již od roku 1944), s velmi širokou paletou aktivit a služeb a s vysokým počtem členek a členů a dobrovolnic a dobrovolníků. Hlavní náplní obou organizací je poskytovat přímé služby rodinám, zejména sólo matkám a jejich dětem. Věnují se ale také politickému lobbingu a veřejným kampaním, které mají za cíl narušit stigma „neúplných“ rodin.

Ke službám, které obě organizace poskytují, patří informování sólo rodičů o jejich právech (např. prostřednictvím webových stránek nebo kurzů zaměřených na sociální reformy či určování výživného), vzdělávání (kurzy angličtiny pro cizojazyčné mluvčí, kurzy rodičovských dovednos-

tí, kurzy práce s počítačem či efektivního hledání práce, ale i kurzy pro odborníky pracující se sólo rodiči), mentoringové programy s vrstevníky, služby péče o děti, nonstop telefonické krizové linky, kluby pro otce nemající děti ve své péči a provoz internetových stránek. Ve Skotsku jsme byly konkrétně seznámeny s projektem podpory mladých (náctiletých) rodičů a s projektem „klubů otců“, v Anglii s provozem internetových stránek One Space, s metodikou školení o rodičovských kompetencích a s provozem Dětského centra – mateřské školky. Tyto projekty představím podrobněji.

Projekt podpory náctiletých rodičů, vedený skotským OPFS, spočívá v komplexu služeb zaměřených na rodiče (nejčastěji matky) ve věku 13–19 let. Velká Británie vede v rámci evropských zemí v podílu počtů neplnoletých dívek, v roce 2008 počalo zhruba 41 (ve Walesu 45) dívek mladších 18 let z tisíce. Méně než polovina těchto těhotenství končí interrupcí, mladé ženy žijící v sociálně znevýhodněných lokalitách se pro interrupce rozhodují méně často než ostatní.² Matky, které potřebují pomoci, jsou pak odkázány na organizaci prostřednictvím lékařů, porodních asistentek, škol či jednoduše svými známými. Cílem projektu je zvýšit jejich sebedůvěru a rodičovské kompetence, zajistit jim rovný přístup ke zdravotní péči, naučit je fungovat v systému sociální podpory a pomoci, získat přístup k bydlení a udržet si ho, naučit se zacházet s penězi, doplnit si vzdělání a postupně se zapojit na pracovní trh. Hlavním nástrojem je mentoringová služba náctiletých rodičů, kdy se

tov z mnohých európskych krajín, ktoré/i diskutovali na interdisciplinárnej úrovni o výskumoch, situácii či možnostiach intervencií v oblasti sexuálnej agresie a viktimizácie mladých ľudí. Tematické zameranie jednotlivých príspevkov sa pohybovalo od predstavenia zámerov Y-SAV projektu cez popis výskumných metód až k problematike prevencie sexuálneho násillia medzi mladými ľuďmi.

Konferencia začala stručným predstavením zámerov projektu Y-SAV, do ktorých uviedla účastníčky a účastníkov konferencie Ine Vanwesenbeeck (Rutgers WPF – Centre of expertise on sexual and reproductive health and rights, The Netherlands). Spomedzi mnohých uviedla potrebu vytvorenia európskej siete expertiek/expertov z rôznych odborov či inštitúcií, ktorá by umožňovala nielen vedecké interdisciplinárne diskusie, ale aj spoluprácu pri určovaní determinantov, ukazovateľov a iných parametrov v snahe podporiť výskum sexuálnej agresie a viktimizácie tak, aby bolo možné vybudovať poznatkovú databázu, ktorá by mohla byť efektívna aj ako východisko pre riešenie problémov z praxe na rôznych úrovniach. Zdôraznila dôležitosť zamerania práve na mladých ľudí napr. kvôli vysokému riziku, špecifickej dynamike v adolescencii či meniacemu sa kontextu sexuálnych experimentov tejto skupiny.

Ďalšia z hlavných prednášajúcich, Liz Kelly (Child and Woman Abuse Studies Unit, London Metropolitan University, United Kingdom) sa síce konferencie osobne nezúčastnila, ale jej príspevok „Exploring the continuum of sexual violence in the lives of young people“, prezentovaný v zastúpení, vyvolal veľký záujem publika. Okrem mnohých podnetných téz spomeniem jej nový koncept konsenzu, ktorý sa spolieha viac na „áno“ ako „nie“ – „nie“ ženy je kvôli spoločenskému kontextu zoslabené (okrem iného) aj tým, že ženám nie je dovolené hovoriť sexu otvorené „áno“. Preto musíme preformulovať súhlas na „entuziastické ÁNO“.

z těch, které si danou situací více méně úspěšně prošly, stávají mentorky. Ty, poté co absolvují školení pro mentorky, poskytují podporu nově příchozím – alespoň jednou týdně se s nimi scházejí, radí, diskutují, případně i prakticky vypomáhají. Rodiče mohou takto např. získat pomoc v akutních situacích – třeba ve formě stravenek na jídlo pro rodinu v situaci, kdy nemají nárok na dávky nebo je ztratí. Mentorky zase získají praxi a zkušenost, která se jim hodí při dalším hledání zaměstnání.

Klub otců (*dad's club*) je služba zaměřená na muže – tzv. kontaktní otce, kteří nemají děti ve své péči a vidí je jen občas. Britský systém sociální podpory příliš nepodporuje sdílenou či střídavou péči, neboť nárok na podporu je omezen na jednoho rodiče, který s dětmi bydlí. Nově zavedená „ložnicová daň“ (*bedroom tax*) navíc penalizuje každého, kdo žije v sociálně podporovaném bytě a má více pokojů, než systém uznává za vhodné. Pro otce z nižších vrstev je tak ekonomicky neúnosné mít ve svém bytě pokoj pro děti, které vidí jen jednou za dva týdny. Kluby otců pomáhají otcům s plánováním času s dětmi, s hledáním „levných“ řešení, jak s dětmi aktivně trávit čas, s jejich motivací k trávení času s dětmi i s praktickými záležitostmi týkajícími se výživného či svěřování do péče.

Anglická organizace SPAN mimo jiné provozuje informativní a živé internetové stránky One Space. Jejich cílem je na jedné straně poskytovat on-line podporu sólo rodičům a na straně druhé síťovat jednotlivé organizace poskytující podporu a služby pro jednorodičovské rodiny v celé Británii. Nejedná se o pouhé webové stránky, ale o webovou službu, za kterou stojí reální lidé, kteří se na fungování stránek každodenně podílejí. Součástí nabízených služeb je tzv. life check – test, který umožňuje uživatelkám a uživatelům zjistit, jakým oblastem svého života by měly dát prioritu a které by se měly snažit rozvíjet. Dále stránky nabízejí řadu akreditovaných on-line kurzů: kurzy rodičovství, včetně speciálního kurzu rodičovství pro ženy, které byly se

svými dětmi obětmi domácího násilí; kurz asertivity, životní koučing či kurz cesty na pracovní trh. Stránky také nabízejí poradnu v oblasti peněz, bydlení, vztahů, výživného či rodinného práva. Provozují rovněž on-line verzi britské obdoby Občanské poradny (*Citizen Advice Bureau*). Nejzajímavější součástí je on-line fórum, na kterém probíhají diskuse uživatelů a uživatelek, kterých se účastní také zaměstnankyně organizace SPAN a poskytuje tak nonstop on-line podporu těm, kdo ji právě potřebují, ať jsou kdekoli a v jakékoliv situaci.

Ve SPANu jsme byly seznámeny s metodologií kurzů efektivního rodičovství „Posílení rodin, posílení komunit“ („Strengthening Families, Strengthening Communities“), což je inkluzivní program pro rodiče, kteří chtějí nebo potřebují posílit své rodičovské kompetence. Program byl původně vyvinut v USA a přizpůsoben potřebám rodičů v Británii. Zahrnuje 13 tříhodinových sezení, doprovázených občerstvením. Některé kurzy jsou zaměřeny na specifické skupiny rodičů (neplnoleté rodiče, etnické komunity). Rodiče mohou absolvovat kurz dobrovolně, může jim být doporučen sociálními pracovníky nebo je od nich absolvování vyžadováno (např. aby mohli získat své děti zpět do péče). Program se zaměřuje na řadu oblastí: informace o psychologickém vývoji dětí a jejich potřebách, přechodové rituály v současné společnosti, způsoby disciplinování dětí a určování hranic, zvládání vlastního vzteku či vzteku dětí, kulturní a duchovní dědictví, které je možné dětem předat. Cílem je podpořit pozitivní komunikaci rodičů s dětmi, zvýšit schopnost rodičů porozumět dětským potřebám, zvládat problémy ve výchově a zlepšit vztahy v rodině. Kurzy jsou vedené zkušenými moderátory a doprovázené názornými manuály. Od účastníků se nevyžaduje, aby uměli anglicky číst a psát, což je důležité vzhledem k charakteru komunit, kterým SPAN poskytuje své služby především.

Jedním z posledních bodů programu byla návštěva dětského centra. Formální péče o děti, respektive její nedosta-

Barbara Krahé (Department of Psychology, University of Potsdam, Germany) pokračovala tématem „Sexual aggression among adolescents and young adults in Europe: What do we know and where do we go from here?“ Sumarizovala zistenia zo správ jednotlivých krajín spolu s prvými výsledkami pilotných štúdií z ôsmich krajín, ktoré boli súčasťou Y-SAV projektu. Identifikovala aj faktory, ktoré zvyšujú riziko páchania sexuálneho násillia.

Prvý deň konferencie zakončil Christian Diesen (Faculty of Law, Stockholm University, Sweden) s referátom „Legal issues regarding Y-SAV in different Member States“, kde sa venoval právnym otázkam sexuálnej agresie a viktimizácie. Poukázal na to, že je komplikované komparovať údaje z jednotlivých krajín, pretože sa odlišujú stanoveným vekom pohlavnej dospelosti a definíciou znásilnenia, zatiaľ čo iné aspekty sexuálneho násillia sú legislatívne úplne prehliadané. Vzniká teda potreba unifikovať legislatívu v európskych krajinách týkajúcu sa YSAV.

Nasledujúci deň nadviazala Livia Aninosanu (Center for Partnership and Equality, Romania) na problematiku sexuálneho násillia vstupom „Different challenges for young women in Romania and Moldova – from vulnerability to safety from sexual aggression and victimisation“ a Renée Römkens (Atria, Institute on gender equality and women's history, The Netherlands) prednáškou na tému „International legal frameworks for combatting sexual and gender based violence“, kde boli okrem iného predstavené historické paradigmatické posuny vo vzťahu k násilliu na ženách a dievčatách a následne prezentované vplyvy tohto vývoja v Európe.

Popoludňajší program sa už niesol v inom duchu. Boli pripravené tematicky rôznorodé interaktívne workshopy a každá účastníčka či účastník si mohol vybrať účasť na dvoch z nich. Témy workshopov boli rozdielne, napr. zodpovednosť štátu vo vzťahu k sexuál-

tek, je hlavním problémem, se kterým se sólo rodiče ve Velké Británii potýkají. Nabídka center péče o děti pro děti mladší čtyř let je nízká a ceny jsou velmi vysoké (cca 800 liber měsíčně). Stát sice rodičům pomáhá (od dvou let má každé dítě nárok na 15 hodin péče zdarma, navíc stát proplácí část péče pracujícím rodičům formou daňového kreditu), přesto je cena péče pro nízko kvalifikované a málo placené rodiče (což ženy v čele jednorodičovských rodin často jsou) příliš vysoká, aby se jim skutečně vyplatilo pracovat. Přitom ale nedávný vývoj systému sociální podpory směřuje k tomu, že nárok na jakoukoli podporu bude podmíněn aktivním hledáním práce. Do roku 2008 měli sólo rodiče nárok na sociální dávky zajišťující určitou minimální životní úroveň, aniž by pracovali či hledali práci, až do 16 let věku nejmladšího dítěte. Tato hranice se ale postupně snižovala až na současných pět let. Pokud osamělá matka či otec nebude hledat práci a účastnit se vládních programů pro reintegraci na pracovní trh, poté co její/jeho dítě dosáhne pěti let, ztrácí nárok na jakoukoli státní podporu. Proto je velmi důležité, aby si rodiče udrželi pracovní kompetence a „nevypadli“ z pracovního trhu na příliš dlouho. Instituce péče o děti přitom ale chybí. Komunitní dětské centrum, které jsme v rámci návštěvy Bristolu navštívily, poskytuje celou škálu služeb rodinám v sociálně znevýhodněné části města. Čtyři třídy rozdělené podle věku zajišťují péči o děti ve věku od 6 měsíců do pěti let. Mnoho dětí zde čerpá svých 15 hodin péče zdarma, většina dětí navštěvuje školku na „poloviční úvazek“ – jen

dopoledne nebo jen odpoledne. Komunitní centrum také organizuje různé vzdělávací semináře včetně kurzů angličtiny pro rodiče. Provozuje klub pro rodiče s dětmi a klub pro chůvy, které mohou na jedno dopoledne v týdnu přijít se svěřenými dětmi a trávit zde čas společně a sdílet své zkušenosti. Centrum tak funguje nejen jako školka, ale také jako místo setkávání pro rodiče, děti a odborníky.

Celkově jsme byly překvapeny a nadšeny rozsahem aktivit navštívených organizací a zejména tím, jaké služby cíleně poskytují přímo sólo matkám a otcům. Značná část těchto služeb je dílem dobrovolnic a dobrovolníků, rozvinuté jsou především programy vrstevnické podpory. Je otázkou, zda v českém prostředí může tento systém fungovat – vzhledem k absenci tradice dobrovolnictví, k nedostatečné a nesystematické podpoře neziskových organizací, které by tyto služby mohly koordinovat, a k relativně vysoké zaměstnanosti (a tím i časové vytiženosti) sólo matek. Jisté ale je, že v současné situaci, kdy více než pětina závislých dětí v ČR žije v rodině s jedním rodičem, by jich bylo velice potřeba.

Poznámky

1 Projekt je financován z Evropských sociálních fondů v ČR, prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

2 Viz <<http://www.fpa.org.uk/sites/default/files/teenage-pregnancy-factsheet-august-2010.pdf>>.

nej agresii a viktimizácii mládeže, koordinovanie výskumu o sexuálnej agresii v Európe. Iný workshop bol zameraný na prácu s mladistvými páchatelmi či na otázky multidisciplinárnej starostlivosti o obeť znásilnenia v mladom veku.

Jeden z workshopov, ktorého sme sa zúčastnili, sa týkal práve európskych štandardov sexuálnej výchovy. Diskutovalo sa o východiskách a špecifikách sexuálnej výchovy v rôznych krajinách. Ako hlavné boli zdôraznené tieto princípy, na ktorých sa zakladá sexuálna výchova: ľudské práva (špeciálne sexuálne a reprodukčné práva), rodová rovnosť, sebaurčenie, akceptácia diverzity a napokon prijatie predpokladu, že sexualita je esenciálnou časťou ľudského bytia. Je zrejmé, že takýto koncept je v súlade s politikou International Planned Parenthood Federation a World Health Organisation a vychádza skôr z esencionalistického diskurzu o sexualitách.

Ďalší z workshopov, facilitovaný medzinárodnou mládežníckou organizáciou YouAct, sprostredkoval pohľad mladých ľudí a skúsenosti s YSAV prostredníctvom ich osobných výpovedí, ktoré boli pre potreby workshopu nahovorené inými mladými ľuďmi. Z výpovedí vyplynula dôležitosť otvorenia tematiky YSAV, a to najmä zameranie sa na oblasti násillia, ktoré si mladí ľudia nespájajú so sexuálnym násillím, napr. nátlak zo strany partnera/ky, znásilnenie chlapca dievčaťom či zverejnenie intímnych fotografií, a teda nevedia takúto situáciu identifikovať ako formy sexuálneho násillia a následne na ne ani reagovať, brániť sa a vyhľadať pomoc.

Druhý deň zakončila zaujímavá panelová diskusia o téme konferencie, ktorej sa zúčastnili: Carol Hagemann – White (Gender studies and educational theory, University of Osnabrück), Ilaria Esposito (Advisory Council on Youth of the Council of Europe), Colette De Troy (European Women's Lobby), Ruth Ennis (YouAct). Z diskusie vyplynulo, že problematika sexuálneho násillia medzi mladými ľuďmi je stále „horúci zemiak“ a nikto presne nevie, odkiaľ treba začať. Práve zmes plenárnych prednášok pozvaných expertiek a expertov a interaktívnych workshopov dodali konferencii nielen informatívny, ale aj aplikačný a interaktívny ráz.

Maříková, H. (ed.), Křížková, A., Vohlídalová, M. 2012.
Živitelé a živitelky: reflexe (a) praxe. Praha: SLON.

Živitelství představuje historicky a sociálně proměnlivý jev, který může nabývat podoby výhradního živelství anebo spoluživitelství. Kniha se zaměřuje na praxi živelství (ale i pečovatelsví) a její vymezení z perspektivy rodičů. Autorky publikace si proto kladou zejména následující otázky: jak sami rodiče chápou živelství, tedy jak je vymezují, jak vnímají vztah mezi živelstvím a pečovatelsvím, co pro otce a matky znamená být spolu/živitelem či spolu/živitelkou rodiny, jak určitý způsob sebepojetí rodičů ovlivňuje možnosti jejich seberealizace v dalších oblastech života apod.

Text knihy vychází z analýzy kvalitativního sociologického výzkumu, do něž byly zahrnuty jak rodiny, kde jeden z rodičů vydělával výrazně více než ten druhý, tak rodiny s relativně vyrovnanými příjmy rodičů. Výzkum se ale týkal také rodin praktikujících střídavou péči, neboť sdílení živeltských i jiných povinností v tomto typu rodinného uspořádání se u nás dosud nevěnovala výzkumná pozornost.

Při analýze studovaného fenoménu se autorky zaměřují na objasnění vzniku, reprodukce a legitimizace sociálních a genderových nerovností v rodinách s různými modely spolu/živitelství a pečovatelsví. Cílem jejich analýzy je totiž přispět k objasnění konstrukce genderu a genderových vztahů v rodinách s dětmi předškolního či školního věku z perspektivy „dělání“ i „rozvolňování“ genderu.

Posledný deň spájala prezentácia projektov, materiálov, skúseností tematicky zastrešených pod názov „Výmena dobrých praxí“. Zástupcovia a zástupkyne za jednotlivé krajiny Európy prezentovali v jednej miestnosti svoje aktivity a projekty. Za Slovensko Katarína Glosová (Spoločnosť pre plánované rodičovstvo) predstavila projekt „Nevidím, nepočujem, nekonám!: Mýty a fakty o násilí“ a prezentovala brožúrky, v ktorých možno nájsť základné a praktické informácie o násilí páchanom na ženách a video z osvetovej akcie uskutočnenej v rámci spomínaného projektu.

Na záver spomenieme jedno zo špecifik konferencie, ktorým bolo aj prezentovanie perspektív nazerania na danú problematiku mladými ľuďmi. V rámci konferencie sa konala aj predkonferencia, ktorá časovo predchádzala samotnú Y-SAV konferenciu a ktorá zapojila do procesu aj 20 mladých ľudí z európskych krajín. Mládežnícka skupina diskutovala o súčasnej situácii v Európe v oblasti CSE (Comprehensive Sexuality Education), metódach advokácie v oblasti ľudských práv (predovšetkým v oblasti sexuality a reprodukcie) a vytvorila vyhlásenie vzťahujúce sa k hlavnej problematike konferencie – k téme sexuálnej agresie a viktimizácie medzi mladými ľuďmi. V rámci vyhlásenia mladí ľudia zdôraznili potrebu ich identifikovania sa ako špecifickej skupiny a potrebu zapájania sa do všetkých procesov, dotýkajúcich sa mladých ľudí – tvorby legislatív, programov, výskumov a vzdelávania, so špeciálnym dôrazom na holistickú sexuálnu výchovu. Mladí ľudia dostali na konferencii Y-SAV priestor na predstavenie znenia tohto vyhlásenia všetkým účastníckam a účastníkom, ktoré sa stretlo s pozitívnym a podporným ohlasom.